

ZAPISNIK

sa 58. sednice Odbora za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore, održane 15. marta 2016. godine

Šednica je počela u 10 sati.

Šednici je predšedavala Nada Drobnjak, predšednica Odbora.

Šednici su prisustvovali članovi/ice Odbora: Nikola Gegaj, mr Branka Tanasijević, Žana Filipović i Ljerka Dragičević.

Saglasno članu 56 Poslovnika Skupštine, odsustvo sa šednice najavila je prof.dr Jelisava Kalezić

Saglasno članu 65 stav 2 Poslovnika Skupštine, šednici je prisustvovao Veljko Zarubica.

Po pozivu, šednici su prisustvovali/e: Marko Uljarević i Dunja Anzlem, predstavnici međunarodne agencije IPSOS Strategic Marketinga, Vesna Medenica, predšednica Vrhovnog suda Crne Gore, Fiona McCluney, stalna koordinatorica sistema UN i stalna predstavnica UNDP-a u Crnoj Gori, Maja Raičević, izvršna direktorica NVO „Centar za ženska prava“, Zoran Radović, predšednik Osnovnog suda u Podgorici, Jelena Perović Kovačević, predšednica Osnovnog suda u Cetinju, Magdalena Zečević, članica Sudskog savjeta, Maja Živaljević, Marija Đurović i Maja Rakočević, sutkinje Suda za prekršaje u Podgorici, Milorad Popović, sudija Suda za prekršaje u Podgorici, Maša Adžić, samostalna savjetnica za kontinuiranu edukaciju u Centru za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije, Marina Pejović, samostalna savjetnica za inicijalnu edukaciju u Centru za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije, Milica Kovačević i Milena Krsmanović, savjetnice Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Biljana Pejović, načelnica Odjeljenja za poslove rodne ravnopravnosti u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava, Ana Jaredić, predstavnica NVO „Centar za ženska prava“, Branka Vlahović, predstavnica NVO „SPES“, Ivana Pejović, predstavnica NVO „SOS telefon za žrtve nasilja“- Nikšić, Kaća Đuričković, menadžerka programa za rodnu ravnopravnost u Kancelariji UNDP-a za Crnu Goru, Barbara Rotovnik, savjetnica za vladavinu prava i evropske integracije u Delegaciji EU u Crnoj Gori, Mladenka Tešić, projektna menadžerka u Delegaciji EU u Crnoj Gori, Aleksandra Perović, savjetnica za politička pitanja u Delegaciji EU u Crnoj Gori, Marija Raspopović, asistentkinja na projektima Evropske unije, Saša Čađenović, predstavnik UNHCR-a, Ivana Vujović i Dušanka Milaković, predstavnice UN-a, Vanja Šćepović, predstavnica Misije OEBS-a u Crnoj Gori, Milena Labović, savjetnica za politička i ekonomska pitanja u Ambasadi SAD i Jan Krasny, savjetnik za politička i ekonomska pitanja u Ambasadi SAD.

Rad šednice pratili/e su predstavnici/e medija.

Predšednica je objavila da je dnevni red šednice

PREZENTACIJA ISTRAŽIVANJA O PERCEPCIJI PREDSTAVNIKA PRAVOSUĐA O NASILJU U PORODICI I NASILJU NAD ŽENAMA

Uvodno izlaganje imale su: predšednica Odbora Nada Drobnjak, stalna koordinatorica Sistema UN i stalna predstavnica UNDP-a za Crnu Goru Fiona McCluney i predšednica Vrhovnog suda Crne Gore Vesna Medenica.

U uvodnom obraćanju predšednica Odbora Nada Drobnjak je saopštila da je Istraživanje o precepciji predstavnika pravosuđa o nasilju u porodici i nasilju nad ženama sprovedla renomirana međunarodna agencija IPSOS Strategic Marketing, kroz projekat „Pristup pravdi za žrtve nasilja u porodici“, koji je realizovala Kancelarija Programa Ujedinjenih nacija za razvoj u Crnoj Gori (UNDP), u partnerstvu sa Centrom za ženska prava, Ministarstvom za ljudska i manjinska prava - Odjeljenjem za rodnu ravnopravnost, a uz finansijsku podršku Ambasade Norveške u Beogradu. Osnovni cilj ove studije je prikupljanje i analiza ličnih stavova predstavnika/ca pravosuđa (sudija, pomoćnika sudija, tužilaca, pomoćnika i zamjenika tužilaca i advokata) o rodno zasnovanom nasilju u porodici, kao i

njihove percepcije o institucijama i stereotipima ugrađenim u njih, a koje se odražavaju na tretman žrtava nasilja u porodici tokom sudskih postupaka. Takođe, istakla je da su Odbor za rodnu ravnopravnost i NVO Sigurna ženska kuća, u novembru 2015. godine, organizovali Međunarodnu konferenciju posvećenu primjeni Konvencije Savjeta Evrope o sprječavanju i suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici, pod nazivom: "Opšte i specijalizovane usluge podrške za žene sa iskustvom nasilja – garancije kvaliteta usluge." Konferenciji su prisustvovali: parlamentarke/ci, predstavnice/ci vlada i nadležnih državnih institucija i organizacija civilnog društva koje se bave zaštitom i promocijom prava žena žrtava nasilja iz Crne Gore, Albanije, Austrije, Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Kosova, Makedonije, Rumunije, Slovenije, Srbije i Turske. Na Konferenciji je usvojena „Podgorička deklaracija protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici“, koja je upućena predsjednicima/ama država čije su predstavnice učestvovala u radu konferencije. Podgorička deklaracija ukazuje na potrebu usklađivanja zakonodavnog i strateškog okvira sa Konvencijom SE o sprječavanju i suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici, kao i kvalitetnije primjene zakona kojima se reguliše pitanje suzbijanja i sprječavanja nasilja nad ženama i nasilja u porodici.

Stalna koordinatorka sistema Ujedinjenih nacija i stalna predstavica UNDP-a u Crnoj Gori Fiona McCluney, naglasila je neophodnost promjene stavova u društvu za uspješnu borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici, imajući u vidu ranija istraživanja koja pokazuju da je crnogorsko društvo veoma tradicionalno i sa izrazito očuvanim patrijarhalnim stavovima. Saopštila je da istraživanje koje je prije nekoliko godina sproveo UNDP, u saradnji sa nacionalnim partnerima, uz podršku EU, ukazuje na podatke da u više od 80% slučajeva nasilja u porodici, članovi šire porodice su bili upoznati sa time, ali su samo u 29%, ili manje od trećine slučajeva ponudili pomoć žrtvi i njenoj deci. Samo 12% ovih slučajeva su prijavljeni nadležnim organima. Takođe, pojasnila je da je svaki drugi ispitanik u okviru ovog istraživanja rekao da poznaje nekog ko je trenutno žrtva, ili je ranije bio žrtva nasilja u porodici. Međutim, ispitanici su se radije opredjeljivali da nasilje ne prijave, najčešće iz dva razloga: nedostatak povjerenja u institucije i patrijarhalno poimanje nasilja kao privatne stvari, koju treba rješavati „iza zatvorenih vrata“, između muža i žene.

Predsjednica Vrhovnog suda Crne Gore Vesna Medenica, smatra da pristup pravdi, kao civilizacijska tekovina, pretpostavlja jednakost građana pred zakonom, jednaku sudsku zaštitu u uživanju ljudskih prava, pravično suđenje, ali prevashodno eliminisanje svih prepreka da pojedinci spoznaju i ostvare prava koja su garantovana nacionalnim i međunarodnim propisima i standardima. U ostvarivanju ovih pretpostavki, temelju pravno uređenog društva, posebna pažnja treba biti usmjerena ka zaštiti porodice, kao osnove zrelog društva i ranjivih kategorija lica, u prvom redu žena i dece. Ukazala je da je Crna Gora Ustavom Crne Gore i Krivičnim zakonikom Crne Gore, Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici i Zakonom o besplatnoj pravnoj pomoći zaokružila nacionalno zakonodavstvo, koje tretira pitanje porodice i borbe protiv nasilja, a da je ratifikacijom Konvencije Savjeta Evrope o sprječavanju i suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici, poznatom kao Istanbulska konvencija, napravljen korak dalje na unaprjeđenju i zaštiti sistema ljudskih prava i osnovnih sloboda. Takođe, istakla je da, Vrhovni sud Crne Gore, već nekoliko godina preduzima niz aktivnosti usmjerenih ka suzbijanju nasilja u porodici i pružanju adekvatne zaštite žrtvama nasilja u porodici i porodičnoj zajednici, nastojeći da učinoci krivičnog djela nasilja u porodici i porodičnoj zajednici odgovaraju za svoja djela. Predsjednica Vrhovnog suda Crne Gore saopštila je da predmeti nasilja u porodici imaju prioritet u radu sudova, kao i da su u osnovnim i višim sudovima formirane službe za podršku žrtvama nasilja u porodici i trgovine ljudima, koje će se u narednom periodu dodatno osnažiti, a čiji rad je publikovan u Informatoru za svjedoke/oštećene - žrtve trgovine ljudima, trgovine djecom radi usvojenja i nasilja u porodici ili porodičnoj zajednici. Posebno je istakla saradnju sa civilnim sektorom, i saopštila da su, 7. marta 2016. godine, Vrhovni sud Crne Gore i NVO „Centar za ženska prava“ potpisali Memorandum o saradnji, u cilju razmjene informacija i saradnje na implementaciji projekata i aktivnosti u oblasti zaštite od nasilja nad ženama i nasilja u porodici, suzbijanju diskriminacije žena i promocije ravnopravnosti žena i muškaraca. Uspostavljenom saradnjom Centar za ženska prava realizovaće aktivnosti monitoringa sudskih postupaka u oblasti nasilja u porodici i nasilja nad ženama i trgovine

Ljudima, uz puno poštovanje nezavisnosti i samostalnosti sudskog pravosudnog sistema i zakona Crne Gore. Posebna pažnja biće posvećena organizaciji programa obuke sudija za primjenu standarda za suzbijanje nasilja nad ženama i nasilja u porodici, prvenstveno Konvencije Savjeta Evrope o sprječavanju i suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici. Ona smatra da će, uz preduzete aktivnosti, u edukaciji sudija o pitanjima nasilja u porodici i nasilja nad ženama, dobra osnova za unaprjeđenje znanja nosilaca sudijske funkcije i aktivniju borbu protiv svakog oblika nasilja, a naročito nasilja u porodici i nasilja nad ženama, biti i prezentovani rezultati Istraživanja o percepciji predstavnika pravosuđa o nasilju u porodici usmjerenog ka ženama. Poštovanje pozitivnih propisa i konvencijskih prava mora biti standard koji će zaživjeti u punoj mjeri i biti mjerilo zrelosti crnogorskog društva. Nezavistan i nepristrasan sud i sudske odluke su od izuzetnog značaja kako za garantovanje, tako i za zaštitu i promovisanje zaštite ljudskih prava i osnovnih sloboda. Uvjeren je, da se zajedničkim snagama, kvalitetnom institucionalnom saradnjom i zakonitim postupanjem može dati veći doprinos u nadjačavanju tišine i zaustavljanju nasilja u porodici i nasilja nad ženama.

Predstavnik međunarodne agencije, IPSOS Strategic Marketing Marko Uljarević, predstavio je metodologiju rada i rezultate Istraživanje o percepciji predstavnika pravosuđa o nasilju u porodici i nasilju nad ženama. Terensko istraživanje sprovedeno je u septembru 2015. godine na uzorku od 1011 ispitanika punoljetnih građana Crne Gore. Tokom Istraživanja anketirano je 220 predstavnika pravosuđa - 69 sudija, 56 pomoćnika sudija, 63 tužioca i zamjenika tužioca i 32 advokata. Sprovedeno je i 19 dubinskih intervjua sa različitim akterima koji imaju neki vid saradnje u borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici. Kada je riječ o ravnopravnosti polova i percepciji porodice, istraživanje je pokazalo da neravnopravnost žena u Crnoj Gori prepoznaje oko 40% građana Crne Gore i nešto manje predstavnika pravosuđa. Kao domen neravnopravnosti prepoznaju se porodični odnosi i mogućnosti zapošljavanja i napredovanja žena u radnoj sferi. Žene, kao ugroženu grupu, ali ne i kao najugroženiju, prepoznaje 8% građana i 2% predstavnika pravosuđa. Međutim, među građanima Crne Gore je rasprostranjeno uvjerenje o neravnopravnosti polova, a kod predstavnika pravosuđa ovakvo viđenje je posebno zastupljeno među tužiocima. Kada je riječ o položaju žena u Crnoj Gori i u kojoj mjeri su one ravnopravne sa muškarcima rezultati su sljedeći: 40% građana, 38% sudija i pomoćnika sudija, 57% tužioca i zamjenika tužioca smatra da postoji neravnopravnost polova. Iako svaki drugi predstavnik pravosuđa smatra da su žene neravnopravne sa muškarcima, više od 2/3 njih ne navodi slučajeve neravnopravnosti, već slučajeve gdje se uviđa neravnopravnost, a to su: odnosi u porodici, napredovanje/rukovodeća mjesta, prilikom zapošljavanja i radna prava. Da prijavljivanje slučajeva nasilja nadležnim institucijama češće vodi ka razvodu i razaranju porodice smatra 62% predstavnika pravosuđa, a 29% smatra da prijavljivanje češće vodi ka promjeni ponašanja nasilnika i očuvanju porodice. Da je prioritetno očuvati porodicu smatra 71% građana, dok 28% smatra da je prioritetna zaštita prava pojedinca. Prioritet očuvanju porodice daje 53% predstavnika pravosuđa, dok 45% smatra da je prioritet zaštita prava pojedinaca. Predstavnici pravosuđa koji u kriznim periodima prednost daju očuvanju porodice, svoj stav najčešće opravdavaju opšte prihvaćenim tradicionalnim pogledom na porodicu. Žene koje su predstavnice pravosudnih organa najčešće su navele - sigurnost i stabilnost koju pruža porodica, dobrobit dece i da je porodica osnovna vrijednost svakog čovjeka. Kao najvažnije za funkcionisanje porodice se vide žene (supruge) i ovakvo viđenje je jednako rasprostranjeno među svim članovima pravosuđa. Tri četvrtine ispitanika odnosno 75% kazalo je da je žena stub porodice, da porodica ne može da funkcioniše bez žene, odnosno da je ona najvažnija za očuvanje porodice.

Govoreći o percepciji porodičnog nasilja Marko Uljarević je saopštio da je za građane/ke Crne Gore problem porodičnog nasilja manje važan nego što je to slučaj sa predstavnicima pravosuđa. Da je porodično nasilje problem koji je među značajnijim, ali nije prioritetan, smatra 57% građana i 78% predstavnika pravosuđa. Na pitanje - koliko se porodičnom nasilju danas posvećuje pažnja u Crnoj Gori, 51% građana i 48% predstavnika pravosuđa smatra da se porodičnom nasilju posvećuje pažnja u vrlo maloj mjeri. Kao ključni razlozi za to što se nedovoljno pažnje posvećuje nasilju u porodici navode se - nedovoljna zainteresovanost prosječnog građanina za temu porodičnog nasilja, senzacionalistički naslovi u medijima o žrtvama nasilja i njihovom privatnom životu. Podaci ukazuju na potrebu za većim

brojem edukativnih tekstova u medijima koji bi objašnjavali mehanizme zaštite i put do institucija, edukaciju predstavnika medija i ohrabrenje žrtava da javno govore o svom iskustvu. Predstavnici pravosuđa imaju podijeljeni stav o važnosti prijavljivanja svakog oblika porodičnog nasilja nadležnim institucijama. Postoji i značajna razlika u stavu muških i ženskih članova pravosuđa prema ovom pitanju, jer 61% žena koje su predstavnice pravosuđa smatra da svaki vid nasilja u porodici treba prijaviti nadležnim institucijama i da ne postoji slučaj u kojem je opravdano da to ostane privatna stvar. Takođe, postoje različita mišljenja o tome, da li je žrtva nasilja uvijek samo žrtva. Naime, 43% sudija, 39% pomoćnika sudija, 38% advokata i 43% tužilaca smatraju da žrtva svojim ponašanjem može doprinijeti da bude žrtva. Po ovom pitanju, 55% žena predstavnica pravosuđa smatraju da žrtva nasilja je uvijek samo žrtva, bez obzira na okolnosti koje su dovele do nasilja. Kada je riječ o pojavnim oblicima nasilja advokati i tužioc i navode fizičko nasilje kao najčešći oblik porodičnog nasilja, pomoćnici sudija smatraju da je psihičko nasilje najčešće, dok sudije navode da su svi oblici porodičnog nasilja rasprostranjeni u Crnoj Gori. Kao osnovni razlog zbog kojeg dolazi do porodičnog nasilja advokati i tužioc i češće navode poroke (alkoholizam, narkomanija, kockanje, ili drugi poroci), a sudije lošu finansijsku situaciju kao osnovne uzročnike. Više od 2/3 predstavnika pravosuđa navodi da su muškarc i nasilnici u porodici. U opštoj populaciji (63%) žene se najčešće doživljavaju kao žrtve nasilja u porodici, dok je kod predstavnika pravosuđa taj procenat daleko veći (87%). U značajnom procentu se kao žrtve nasilja javljaju i deca i starije osobe. Opšta populacija i predstavnici pravosuđa dijele mišljenje da je značajno veći broj slučajeva koji ne dođe do nadležnih institucija. Uticaj tradicije i patrijahalne vrijednosti, ekonomska zavisnost žene i strah od osude navode se kao glavni razlozi neprijavljivanja porodičnog nasilja. Isti razlozi se javljaju i u slučajevima kada žrtve koriste svoje pravo da ne svjedoče na sudu što ukazuje na težinu položaja žrtve u ovom procesu. Na pitanje – kome je teže da se odluči da prijavi slučaj nasilja u porodici nadležnim institucijama, svi predstavnici pravosuđa, osim advokata, navode da je muškarcima teže da prijave slučajeve porodičnog nasilja. Na pitanje, da li su institucije više usmjerene na proces koji treba da rezultira promjenom ponašanja nasilnika i očuvanjem porodice, ili su više usmjerene na zaštitu žrtava nasilja, više od 2/3 predstavnika pravosuđa navodi da su institucije usmjerene na zaštitu žrtava bez obzira na brak, a svaki drugi predstavnik pravosuđa ne smatra da je takav postupak ispravan.

Da se Zakon o zaštiti od nasilja u porodici sprovodi na zadovoljavajući način smatra 65% predstavnika pravosuđa, dok 31% smatra da se ovaj zakon ne sprovodi na zadovoljavajući način i kao razloge ističu: nedovoljno poznavanje zakona, kaznena politika i zaštita žrtve, organizacija rada u institucijama, nedostatak sredstava, korišćenje prijateljskih i rođaćkih veza i nepovjerenje u institucije. Istraživanje je pokazalo i da predstavnici pravosuđa nijesu dovoljno upoznati sa Konvencijom o sprječavanju i suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici tzv. Istanbulskom konvencijom.

Dodatna pojašnjenja dala je predstavnica međunarodne agencije IPSOS Strategic Marketing Dunja Anzlem i saopštila da kada je riječ o saradnji sa institucijama, pozitivno su ocijenjeni – nevladine organizacije, advokati i tužilaštvo, dok su negativno ocijenjeni – centri za socijalni rad, policija i sudstvo. U cilju unaprjeđenja saradnje, osim edukacije zaposlenih, potrebna je i finansijska podrška države, zakonsko regulisanje te saradnje, podrška drugih subjekata i više stručnih kapaciteta. Takođe, ukazala je i na podatak da su rijetki slučajevi u kojima je pokušano na indirektnan način da se sugeriše ženi da odustane od prijave nasilja. Istraživanje je pokazalo i saglasnost svih ispitanih grupa da je potrebna sistematska i kontinuirana podrška, sa više strana i da je pružanje podrške i edukacija žena najvažnija za njihovo osnaživanje.

Kroz diskusije i komentare doprinos raspravi dali/e su: članica Odbora mr Branka Tanasijević, izvršna direktorica NVO „Centar za ženska prava“ Maja Raičević, predsjednica Vrhovnog suda Vesna Medenica, predsjednica Odbora Nada Drobnjak, predstavnici/ca međunarodne agencije IPSOS Strategic Marketinga Marko Uljarević i Dunja Anzlem.

Članica Odbora mr Branka Tanasijević, komentarisala je podatak o niskom procentu žena koje prijavljuju nasilje, i to najčešće zbog nedostatka povjerenja u institucije i poimanja nasilja kao privatne stvari čovjeka. Kako je saopštila, to je duboko ukorijenjeno u naš kulturni model i ostatak je tradicionalne

svijesti koja se teško mijenja u bilo kom kulturnom modelu, pa i crnogorskom. Takođe ukazala je na razloge koji u našem društvu, zbog barijera koje još uvijek postoje, opredjeljuju žene koje trpe nasilje da o njemu nerado govore. Danas postoji više tipova porodice u Crnoj Gori. Funkcionalna porodica je ona u kojoj se dešavaju incidenti koji se prevazilaze. Snaga porodice je u tome da određene rizične situacije koje upozna prevaziđe. Porodica koja to uspije je sigurno porodica koja je funkcionalna, koja treba da bude model po kome treba da se grade porodični odnosi u Crnoj Gori. Takođe, ona je komentarisala podatak koji je zabrinjavajući da 2% starih ljudi i 2% dece doživljava nasilje. Međutim, деца su svjedoci nasilja i kada su drugi članovi porodice žrtve nasilja. Dečica su direktne žrtve i veliki je rizik da sami postanu neko ko će formirati buduću problematičnu porodicu. Mišljenja je da bi jedno novo istraživanje moglo pokazati koliko porodica prokreacije i orijentacije utiču jedna na drugu i kako bi se napravila paralela između porodica koje sami formiramo u odnosu na model porodice iz koje potičemo.

Izvršna direktorica NVO „Centar za ženska prava“ Maja Raičević, istakla je značaj instituta „povjerljivog lica“. Naime, Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici, data je žrtvi mogućnost izbora povjerljivog lica, odnosno lica koje će prisustvovati svim postupcima i radnjama u vezi sa zaštitom od nasilja. U praksi, pratnju instituta „povjerljivog lica“ uglavnom obezbjeđuju nevladine organizacije koje se bave zaštitom žrtava nasilja. Međutim, primjena ovog instituta ne samo da pruža podršku žrtvama, već omogućava da i postupanje sudija u izvjesnom smislu podliježe određenim ocjenama, što ranije nije bio slučaj. Motivacija i razlozi žrtve za prijavljivanje nasilja često se preispituju, a ponekad i ne uzimaju u razmatranje sa dovoljnim povjerenjem, što je prvi korak ka obeshrabrivanju žrtve u daljem postupku. Takođe, u mnogim slučajevima prava okrivljenog u postupku su prioritet u odnosu na prava žrtve, dijelom i zbog toga što okrivljeni u postupku imaju pravne zastupnike, a žrtve ih najčešće nemaju i institucije ih ne ohrabruju da imaju, već se i dalje smatra da žrtva kao oštećena u postupku ima zaštitu države, što nije uvijek slučaj. U tom smislu pravna pomoć žrtve porodičnog nasilja je od ključnog značaja i značajan napredak u odnosu na prethodnu praksu, ali istovremeno ono što je problematično jeste sam kvalitet pravne pomoći, motivacija advokata da pružaju besplatnu pravnu pomoć, jer praksa pokazuje da advokati nedovoljno ažurno i posvećeno zastupaju ovakve predmete. Takođe, mali broj predmeta koji podliježu besplatnoj pravnoj pomoći pokazuje da žrtve nijesu u dovoljnoj mjeri informisane o toj mogućnosti, kao i mogućnosti da zamijene pravnog zastupnika i da se žale ukoliko nijesu zadovoljne kvalitetom zastupanja. Jedno od ključnih zapažanja je da izostaje fizička zaštita žrtava u toku, a najčešće i po okončanju postupka. Dijelom, to je zato što u krivičnom postupku ne postoje mjere zaštite koje se odnose posebno na žrtve porodičnog nasilja, iako postoje mjere nadzora koje se mogu koristiti i u ovim predmetima, ali ih sudije ne prepoznaju kao mehanizam da se žrtva zaštiti u krivičnom postupku. U okviru prekršajne zaštite, Zakon o zaštiti od nasilja u porodici predviđa zaštitne mjere u prekršajnom postupku, ali se one u nedovoljnoj mjeri izriču, a izuzetno je nizak procenat izrečenih hitnih zaštitnih mjera prije i u toku prekršajnog postupka. To govori da je neophodno raditi više na primjeni ovih mjera i istovremeno edukovati sudije da izricanje hitnih zaštitnih mjera prije okončanja postupka ne predstavlja povredu pretpostave nevinosti za okrivljenog već predstavlja način da se žrtva efikasno i brzo zaštiti, a da će se u samom postupku odlučivati o njegovoj krivici. Ta vrsta mjera je takođe dobar mehanizam da se izgradi povjerenje žrtve u sistem. U praksi još uvijek to se ne dešava i ima dosta slučajeva da se žrtve osjećaju obeshrabreno i povlače iz postupka. Takođe, kako je saopštila, jedno od zapažanja je da i dalje gotovo kompletan i krivični i prekršajni postupak zavisi od volje žrtve da istraje u postupku, još uvijek nemamo dovoljan angažman institucija da obezbijede dovoljno dokaza za nastavak procesa koji se neće oslanjati isključivo na iskaz žrtve i njenu volju da svjedoči u postupku i istraje u sudskom postupku., i na tome treba dodatno raditi.

Nakon rasprave, predsjednica Odbora Nada Drobniak, informisala je učesnike/ce šednice o zaključcima usvojene „Podgoričke deklaracije protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici“, kojom se, između ostalog, od vlada traži da podrže sve relevantne institucije koje se bave nasiljem nad ženama i nasiljem u porodici (policiju, zdravstvene i socijalne ustanove, obrazovne institucije) da koriste sve institucionalne mehanizme za suzbijanje nasilja (potpunu i efikasnu primjenu zakona, izradu i provođenje srednjeročnih i dugoročnih akcijskih planova o aktivnostima na suzbijanju nasilja i zaštite

žrtava i dr.) i osnaživanje žrtava nasilja za bolju integraciju u društvo. Zatraženo je da i vlade priznaju doprinos, podstiču i podržavaju rad organizacija civilnog društva, posebno ženskih nevladinih organizacija koje su specijalizovane za pružanje podrške ženama i deci sa iskustvom nasilja, da odvoje odgovarajuća finansijska sredstva i ljudske resurse za adekvatno sprovođenje integrisanih politika, mjera i programa za sprječavanje svih vidova nasilja nad ženama i nasilja u porodici, uključujući i one koje sprovode nevladine organizacije. Od vlada se traži i da unaprijede istraživanja, prikupljanje podataka, objedinjavanje i objavljivanje statističkih podataka o slučajevima nasilja nad ženama i nasilja u porodici i udruživanje institucija na državnom i međunarodnom nivou.

Potpisnice/i deklaracije očekuju da se zakonskim i institucionalnim mehanizmima obezbijedi informisanje žena i žrtava nasilja o njihovim pravima, da se ženama koje su izložene nasilju obezbijedi pristup pravdi, kroz pravo na pravično suđenje (besplatna pravna pomoć, jednakost pred sudom, pravični uslovi učešća u postupku, sprječavanje zloupotrebe prava u postupku, efikasna primjena propisanih mjera zaštite, adekvatna naknada štete nastale kao posljedica nasilja i dr.).

Smatraju i da je neophodno redovno i na svim nivoima obezbijediti podizanje svijesti ukupne javnosti o svim vidovima nasilja nad ženama i njegovim posljedicama na decu, kao i o potrebi da se ono spriječi, da mediji profesionalno, bez senzacionalizma, izvještavaju o slučajevima nasilja nad ženama i nasilja u porodici. Neophodno je i promovisati osnivanje programa visokog obrazovanja i istraživačkih centara na nivou univerziteta da se bave pitanjima rodne ravnopravnosti, sa posebnim akcentom na nasilje nad ženama.

Šednica je završena u 12 sati.

SEKRETARKA ODBORA
Snežana Grupković,s.r.

PREDŠEDNICA ODBORA
Nada Drobnjak,s.r.